

19.9.2017

Vanha-aho Marjut

Lausunto toimitettu lausuntopalvelu.fi:n kautta

Lausuntopyyntö / Oikeusministeriö, diaarinumero 1/41/2016

Yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanoryhmän (TATTI) mietintö ja työryhmän ehdotus hallituksen esitykseksi uudeksi tietosuojalainsiksi

1 luku. Yleiset säännökset

Yleiset kommentit

Ehdotamme lain esitöihin kannanottoa siitä, kuinka asetus ja henkilötietojen käsittelyä ja suojaa koskevat erityislait tulisi sovittaa yhteen eli miten erityislainsäädännön ja yleislainsäädäntönä sovelletavan tietosuojalain soveltamisjärjestys on suhteessa asetukseen. Ovatko esim. kaikki kansalliset säännökset tasavertaisia suhteessa asetukseen? Olisi tärkeää, että asiasta ei jää epäselvyyttä. Yksi kysymys on se, luetaanko kansallisen liikkumavaran puitteissa tehty säännös hallinnollisten sanktioiden kannalta eri kategoriaan kuin itse asetus.

2 luku. Käsittelyn oikeusperuste eräissä tapauksissa

Yleiset kommentit käsittelyn lainmukaisuutta koskevasta 3 §:stä

Toivomme lain esitöissä kannanottoa lakisääteisyys ja laissa säädetyn yleisen edun käsittelyperusteen laajuuden tulkinnasta ja soveltamisesta. Olisi tärkeää tietää, mikä (täydentävä) rooli yleiselle edulle käsittelyperusteena voisi olla toimialoilla, joita koskee toimialakohtainen sääntely ja siitä seuraava henkilötietojen käsittelyn lakisääteisyys käsittelyperusteena.

Mietinnön nykytilaa arvioivassa kappaleessa 2.3, sivulla 103 HeTiL 8 §:n 1 momentin 5 kohtaa käsittelevässä kappaleessa rinnastetaan asiallinen yhteys ja oikeutettu etu liian vahvasti. Ehdotamme kappaleen loppuun seuraavaa lausetta: " Tilanteissa joissa asialliseen yhteyteen on käytännössä vedottu, on yritysmaailmassa useimmiten ollut voimassa rekisteröityjen (asiakkaiden) kanssa tehty sopimus, rekisteröidyn toimeksianto tai suostumus. Asiallisen yhteyden on katsottu muodostuvan näissä tapauksissa ilman vetoamista henkilötietodirektiivin 7 artiklan f alakohdan oikeutettuun etuun."

Yleiset kommentit erityisiä henkilötietoryhmiä koskevasta 5 §:stä ja rikostuomioita koskevasta 6 §:stä

Mietinnössä todetaan, että on tarpeellista täsmentää erityisten henkilöryhmien käsittelyä koskevia käsittelytilanteita vakuutuslaitosten vakuustustoiminnassa saatujen tietojen osalta, jotta nykytila voi

säilyä. Henkilötietolain 12 §:n 11-kohdan oikeustilan säilyttäminen on tärkeätä eläkevakuuttajille ja olemme tyytyväisiä tähän kirjaukseen.

Tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamiseen lapselle sovellettava ikäraja

Ei kommenttia.

3 luku. Valvontaviranomainen

Yleiset kommentit suullista käsittelyä seuraamuslautakunnassa koskevasta 16 §:stä

Kannatamme ehdotettua tietosuojalain 16 §:ää. Se on keskeinen myös hallinnollisten sakkojen kannalta.

4 luku. Oikeusturva ja seuraamukset

Hallinnollisten sakkojen kohdistaminen viranomaisiin ja julkishallinnon elimiin

Näkemyksemme mukaan viranomaisiin ja julkishallinnon elimiin tulee voida kohdistaa hallinnollisia sanktioita, mutta sakkojen enimmäismäärä tulisi madaltaa. Esimerkiksi Ruotsin vastaavassa komiteamietinnössä (SOU 2017:39) on päädytty siihen, että julkisille toimijoille voitaisiin tietosuojarikkomuksesta määrätä hallinnollinen sakko, mutta sen enimmäismäärä voisi olla noin kymmenesosa asetuksen mukaisesta enimmäismäärästä. Jatkotyössä tulisi selvittää, olisiko Suomessa vastaavia perusteita siihen, että julkisten toimijoiden sanktioiden enimmäismäärä olisi asetuksen mukaista enimmäismäärää alhaisempi.

Yksityisalojen lakisääteistä työeläkevakuutusta hoitavat työeläkevakuutusyhtiöt, eläkesäätiöt, eläkekassat, Merimieseläkekassa sekä Maatalousyrittäjien eläkelaitos. Nämä eläkevakuuttajat on vakiintuneesti katsottu osaksi välillistä julkishallintoa niiden käyttäessä julkista valtaa. Eläkevakuuttajien toiminnan laillisuutta valvotaan, toimiala on rajattu laissa ja henkilötietojen käyttö on tarkkaan rajattua. Toimintaan sovelletaan mm. hallinto- ja virkavastuuta koskevia säännöksiä silloin, kun toiminnassa käytetään julkista valtaa.

Julkisten alojen työeläkevakuutusta hoitaa Keva, joka on itsenäinen julkisoikeudellinen eläkelaitos. Kevan koko toimintaan sovelletaan mm. julkisuuslakia, hallintolakia ja hankintalakia. Kunnallisen eläkelain säätämisen yhteydessä perustuslakivaliokunta on katsonut, että kunnallinen eläkelaitos luetaan varsinaiseen viranomaiskoneistoon perustuslain merkityksessä.

Näin ollen voidaan pitää perusteltuna, että asetuksen mahdollistamaa kansallista liikkumavaraa tulisi käyttää siten, että hallinnollisten sakkojen osalta kaikkiin työeläke-toimijoihin sovellettaisiin samoja enimmäismääriä kuin muihin julkisen hallinnon toimijoihin.

Työeläkevakuutusyhtiöt saatettaisiin kuitenkin tulkita yrityksiksi, joihin sovellettaisiin liikevaihtoon sidottuja prosenttiosuuksia mahdollisia hallinnollisia sakkoja määrättäessä. Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelmassa (14/2012) on määritelty se, kuinka työeläkeyhtiön liikevaihto lasketaan. Finanssivalvonnan määräysten mukaan laskettu liikevaihto nousee työeläkeyhtiössä helposti useisiin miljardeihin euroihin, joten liikevaihtoon sidottu sakon enimmäismäärä olisi useimmissa tapauksissa reilusti yli sata miljoonaa euroa. Tätä ei voida pitää oikeasuhtaisena tai tarkoituksenmukaisena sanktiona, kun otetaan huomioon, että työeläkeyhtiöiden ei ole tarkoitus tuottaa voittoa ja että työeläkeyhtiön liikevaihdon mukaiset varat on tarkoitettu eläkkeiden kustantamiseen. Työeläkeyhtiö voi siis harjoittaa ainoastaan lakisääteistä työeläkevakuutusta ja sen ainoa tehtävä on eläkkeiden turvaaminen.